

РОЗВИТОК САМОСВІДОМОСТІ У ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ

Підготувала:

Студентка 3 курсу групи А

Савончик Ірина

ЗМІСТ

1. Вступ.
2. Форми самосвідомості.
3. Виявлення почуття дорослості підлітка.
4. "Я-Концепція".
5. Самооцінка.
6. Ідеальне "Я".
7. Висновок.
8. Література.

ВСТУП

Вступ дитини в підлітковий період характеризується якісним поштовхом у розвитку самосвідомості. У підлітка починає формуватися позиція дорослої людини. Навіть, якщо ця позиція ще не відповідає об'єктивному статусу підлітка в житті, але її поява означає, що підліток суб'єктивно вже ввійшов у нові стосунки з оточуючим світом дорослих, зі світом їхніх цінностей, мотивів поведінки та діяльності.

ФОРМИ САМОСВІДОМОСТІ

У підлітковому віці послідовно з'являються дві особливі форми самосвідомості:

- почуття дорослості;
- «Я - концепція ».

ЯК ВИЯВЛЯЄТЬСЯ ПОЧУТТЯ ДОРΟΣЛОСТІ ПІДЛІТКА?

Насамперед:

- у бажанні, щоб усі - і дорослі й однолітки - ставилися до нього не як до маленького, а як до дорослого.
- Він претендує на рівноправність у відносинах зі старшими і йде на конфлікти, відстоюючи свою «дорослу» позицію.
- Почуття дорослості виявляється і в прагненні до самостійності, бажанні захистити деякі сторони свого життя від втручання батьків. Це стосується питань зовнішності, відносин з ровесниками, іноді навчання.

Коли говорять, що дитина дорослішає, мають на увазі становлення його готовності до життя в суспільстві дорослих людей, причому як рівноправного учасника цього життя. Звичайно, підлітку ще далеко до істинної дорослості - і фізично, і психологічно, і соціально. Він об'єктивно не може включитися в доросле життя, але прагне до неї і претендує на рівні з дорослими права. Нова позиція проявляється в різних сферах, найчастіше - в зовнішньому вигляді, в манерах. Ще зовсім недавно вільно, легко рухався хлопчик починає ходити перевальцем, опустивши руки глибоко в кишені.

Відзначимо, що зовнішній вигляд підлітка часто стає джерелом постійних непорозумінь і навіть конфліктів у родині. Батьків не влаштовують ні молодіжна мода, ні ціни на речі, так потрібні їх дитині. А підліток, вважаючи себе унікальною особистістю, в той же час прагне зовні нічим не відрізнятись від однолітків. Він може переживати відсутність куртки - такий же, як у всіх в його компанії, - як трагедію. Бажання злитися з групою, нічим не виділятися, що відповідає потреби в емоційній безпеці, психологи розглядають як механізм психологічного захисту і називають соціальною мімікрією.

Наслідування дорослим не обмежується манерами і одягом. Наслідування йде і по лінії розваг, романтичних відносин. Незалежно від змісту цих відносин копіюється "доросла" форма: побачення, записки, поїздки за місто, дискотеки і т.п.

Почуття дорослості стає центральним новоутворенням молодшого підліткового віку, а до кінця періоду, приблизно в 15 років, підліток робить ще один крок у розвитку своєї самосвідомості.

Після пошуків себе, особистісної нестабільності у нього формується «Я-концепція» - система внутрішньо узгоджених уявлень про себе, образів «Я».

Я-КОНЦЕПЦІЯ

САМООЦІНКА

Самооцінка в підлітковому віці виявляється низькою за своїм загальним рівнем і нестійкою.

Підлітки, вивчаючи себе, представляють, що й інші люди теж постійно спостерігають за ними, оцінюють їх. Це явище в західній психології називають «уявною аудиторією». Маючи уявну аудиторію, підліток почуває себе в центрі уваги оточуючих, іноді навіть зовсім незнайомих перехожих на вулиці. Він весь час відкритий для чужих поглядів, що підсилює його вразливість .

Підлітки суперечливі, і властива їм ранимість часто поєднується з брутальністю.

З розвитком самосвідомості пов'язані і виникають у підлітковому віці:

- схильність до усамітнення,
- почуття самотності,
- непонятости і туги.

Ці нові почуття, не властиві дітям молодших віків.

Пізнання себе, своїх різних якостей приводить до формування **когнітивного** (пізнавального) компонента «Я-концепції».

З ним пов'язані ще два:

- оцінний;
- поведінковий.

Для підлітка важливо не тільки знати, який він є насправді, а й наскільки значущі його індивідуальні особливості. Оцінка своїх якостей залежить від системи цінностей, що склалася головним чином завдяки впливу сім'ї та однолітків. Різні підлітки тому по-різному переживають відсутність краси, блискучого інтелекту або фізичної сили. Крім того, уявленням про себе повинен відповідати певний *стиль поведінки*. Дівчинка, яка вважає себе чарівною, тримається зовсім інакше, ніж її ровесниця, яка знаходить себе некрасивою, але дуже розумною.

ІДЕАЛЬНЕ "Я"

Крім реального «Я» «Я-концепція» включає в себе ідеальне «Я». При високому рівні домагань і недостатньому усвідомленні своїх можливостей ідеальне «Я» може занадто сильно відрізнятись від реального. Тоді пережитий підлітком розрив між ідеальним чином і дійсним своїм становищем призводить до невпевненості в собі, що зовні може виражатися в уразливості, впертості, агресивності. Коли ідеальний образ представляється досяжним, він спонукає до самовиховання. Підлітки не тільки мріють про те, якими вони будуть у найближчому майбутньому, а й прагнуть розвинути в собі бажані якості. Якщо хлопчик хоче стати сильним і спритним, він записується в спортивну секцію, якщо хоче бути ерудованим - починає читати художню та наукову літературу. Деякі підлітки розробляють цілі програми самовдосконалення

Наприкінці підліткового віку, на кордоні з ранньої юністю, уявлення про себе стабілізуються і утворюють цілісну систему - «Я-концепцію». У частини дітей «Я-концепція» може формуватися пізніше, в старшому шкільному віці. Але в кожному разі - це найважливіший етап у розвитку самосвідомості.

ВИСНОВОК

Дана тема дуже актуальна в наш час оскільки, дорослі повинні позитивно впливати на формування самосвідомості в підлітковому віці. Педагоги, близькі й далекі [родичі](#), нарешті, [сусіди](#) та знайомі - всі ці дорослі свідомо чи несвідомо демонструють дитині певні [культурні стереотипи](#) поведінки відповідно до його статевої ролі, здійснюють [контроль](#) за [відповідною](#) поведінкою його самого та інших дітей, даючи оцінку їх зовнішності. Період дорослішання чреватий як об'єктивними труднощами, так і суб'єктивними переживаннями. Тому дорослі повинні приділяти значно більше уваги саме в цьому віці. У школі ця роль возлаживається на соціальних педагогів.

A background image of three young people (two girls and one boy) smiling and giving thumbs up. The image is dimmed and has a white rectangular box overlaid on it containing the text.

ЛІТЕРАТУРА:

- <http://medbib.in.ua/razvitie-samosoznaniya>
- <http://korysne.ostriv.in.ua/publication/code>
- <http://ua-referat.com>